

บทที่ 4

ผลการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาเรื่องแนวทางการป้องกันและแก้ไขการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน
ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน มีวัตถุประสงค์

1. เพื่อวิเคราะห์หาความเหมาะสม และข้อบกพร่องของวิธีการและมาตรการ
ที่นำมาใช้ในการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู ให้เด็กและเยาวชนกลับตนเป็นคนดีไม่กระทำผิดซ้ำ
2. เพื่อหาแนวทาง และมาตรการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย และการติดตาม
ดูแลเด็กและเยาวชนหลังจากได้รับการปล่อยตัว เพื่อป้องกัน แก้ไขการกระทำผิดซ้ำของเด็กและ
เยาวชนในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน
3. เพื่อศึกษาสภาพสังคม วัฒนธรรม สภาพเศรษฐกิจในพื้นที่ ที่มีความสำคัญ
ในการกำหนดแนวทางการป้องกันแก้ไขการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน
4. เพื่อศึกษาถึงความเป็นไปได้ของการนำแนวทาง และมาตรการการป้องกัน
แก้ไขการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนทั้งก่อนปล่อย และหลังปล่อยมาปฏิบัติ

ผู้วิจัยได้คัดเลือกบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานเกี่ยวกับการป้องกัน แก้ไข
การกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน ในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอนโดยตรง แบ่งเป็น 5 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มผู้พิพากษา
2. กลุ่มพนักงานอัยการที่รับผิดชอบคดีเยาวชนและครอบครัว
3. กลุ่มเจ้าหน้าที่ ที่ทำงานอยู่ในสถานพินิจฯ จังหวัดแม่ฮ่องสอน
4. กลุ่มคณะกรรมการสงเคราะห์เด็กและเยาวชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน
5. กลุ่มคณะกรรมการสหวิชาชีพประจำสถานพินิจฯ จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ผู้วิจัยเก็บข้อมูล โดยการสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล และสามารถสรุปผลการศึกษาได้

ดังนี้

ข้อมูลบุคคลผู้ให้สัมภาษณ์

- ผู้พิพากษา จำนวน 3 คน ระยะเวลาปฏิบัติงาน 2 ปี สังกัดศาลเยาวชนและครอบครัว

จังหวัดแม่ฮ่องสอน

- ผู้พิพากษาสมทบ จำนวน 5 คน ระยะเวลาปฏิบัติงาน 5-7 ปี สังกัดศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดแม่ฮ่องสอน
 - พนักงานอัยการ จำนวน 2 คน ระยะเวลาปฏิบัติงาน 2 ปี สังกัดสำนักงานอัยการจังหวัดแม่ฮ่องสอน
 - ผู้อำนวยการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวน 1 คน ระยะเวลาปฏิบัติงาน 16 ปี สังกัดสถานพินิจฯ จังหวัดแม่ฮ่องสอน
 - พนักงานคุมประพฤติ จำนวน 2 คน ระยะเวลาปฏิบัติงาน 1-5 ปี สังกัดสถานพินิจฯ จังหวัดแม่ฮ่องสอน
 - นักจิตวิทยา จำนวน 1 คน ระยะเวลาปฏิบัติงาน 6 ปี สังกัดสถานพินิจฯ จังหวัดแม่ฮ่องสอน
 - ประธานคณะกรรมการสงเคราะห์เด็กและเยาวชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวน 2 คน ระยะเวลาปฏิบัติงาน 2-6 ปี สังกัดสถานพินิจฯ จังหวัดแม่ฮ่องสอน
 - รองประธานกรรมการสงเคราะห์เด็กและเยาวชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวน 4 คน ระยะเวลาปฏิบัติงาน 2-6 ปี สังกัดสถานพินิจฯ จังหวัดแม่ฮ่องสอน
 - นักจิตวิทยา จำนวน 1 คน ระยะเวลาปฏิบัติงาน 3 ปี (ด้านจิตวิทยา) สังกัดบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดแม่ฮ่องสอน
 - นักสังคมสงเคราะห์ จำนวน 1 คน ระยะเวลาปฏิบัติงาน 4 ปี (ด้านสังคมสงเคราะห์) สังกัดบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ประเด็นคำถามแรกที่ได้สอบถามผู้ให้ข้อมูลทั้ง 5 กลุ่ม คือ ในฐานะที่เป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการป้องกัน และแก้ไขเยียวยา การกระทำผิดของเด็กและเยาวชนมาเป็นระยะเวลาหนึ่ง อยากทราบว่า เห็นด้วยหรือไม่ อย่างไร กับวิธีการ มาตรการที่นำมาใช้ปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด นับตั้งแต่ขั้นตอนการดำเนินคดี และพิจารณาคดี ที่มีความแตกต่างจากผู้ใหญ่ และวิธีที่ใช้อยู่ในปัจจุบันมีความเหมาะสม หรือมีข้อบกพร่องหรือไม่ อย่างไรบ้าง เพราะเหตุใด

กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์	ความคิดเห็น
ผู้พิพากษา	เห็นด้วย เนื่องจากการดำเนินคดีเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนมุ่งที่จะแก้ไข เยียวยา บำบัด พื้นฟูเด็กหรือเยาวชนผู้กระทำผิดมากกว่าการลงโทษ ควรได้รับโอกาสในการแก้ไข ปรับปรุงตัวมากกว่าได้รับการลงโทษแบบผู้ใหญ่ แต่วิธีที่ใช้อยู่ในปัจจุบันยังไม่มีการแยกจัดการกับเด็กที่กระทำผิดแต่ละประเภทชัดเจน และยังขาดความร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์	ความคิดเห็น
พนักงานอัยการ	เห็นด้วยกับมาตรการที่นำมาใช้ปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด เพราะการแยกกระบวนการยุติธรรมของเด็กและเยาวชนออกจากผู้ใหญ่ถือเป็นกระบวนการที่คำนึงถึงสิทธิ ความเหมาะสมกับวัย และวุฒิภาวะของเด็กและเยาวชน แต่การนำกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนมาใช้ยังขาดการสร้างความรู้ ความเข้าใจให้กับคนในสังคม ทำให้เกิดอคติต่อเด็กและเยาวชน อาจส่งผลกระทบต่อการกลับคืนสู่สังคมของเด็กและเยาวชน
เจ้าหน้าที่สถานพินิจฯ	เห็นด้วย เนื่องจากเด็กและเยาวชนมีวุฒิภาวะ ความรู้สึกลึกซึ้ง และประสบการณ์ที่แตกต่างจากผู้ใหญ่ เมื่อเด็กและเยาวชนกระทำผิด จำเป็นต้องได้รับการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟูมากกว่ามุ่งลงโทษให้หลบจำ
คณะกรรมการสงเคราะห์ฯ	วิธีการ และมาตรการสำหรับเด็กและเยาวชนที่นำมาใช้ มีความเหมาะสม เนื่องจากเด็กและเยาวชนยังขาดวุฒิภาวะ ขาดประสบการณ์ในการดำเนินชีวิต อาจหลงผิดไปบ้าง บางรายตามเพื่อน ทำไปเพราะความคึกคะนอง กระบวนการยุติธรรมที่มีความแตกต่างจากผู้ใหญ่เป็นการให้ความคุ้มครอง ให้โอกาสในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้เป็นคนดีของสังคมได้
คณะกรรมการสหวิชาชีพประจำสถานพินิจฯ	วิธีการ และมาตรการที่นำมาใช้สำหรับการดำเนินคดี และพิจารณาคดีเด็กและเยาวชนนั้น มีความเหมาะสม กรณีเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ หรือเกิดจากการกระทำที่ยังไม่สามารถตัดสินใจในการกระทำอย่างแท้จริงได้ กระบวนการพิจารณาคดีที่มีความแตกต่างจากผู้ใหญ่จะช่วยให้เด็กไม่ต้องตกอยู่ในสภาพที่ยากลำบาก และสร้างตราบปให้เด็กและเยาวชน แต่คนส่วนใหญ่ในสังคมอาจยังไม่เข้าใจในกระบวนการและขั้นตอน จึงเห็นว่าเป็นการปล่อยและโอนอ่อนมากเกินไป จะทำให้เด็กได้ใจและทำผิดรุนแรงขึ้น

ต่อประเด็นคำถามนี้ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลทุกกลุ่มต่างเห็นด้วยกับวิธีการ มาตรการที่นำมาใช้ปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดความผิดนับตั้งแต่ขั้นตอนของการดำเนินคดี พิจารณาคดีที่มีความแตกต่างจากผู้ใหญ่ที่กระทำผิด โดยผู้ให้สัมภาษณ์กลุ่มผู้พิพากษา กลุ่มพนักงานอัยการ และกลุ่มเจ้าหน้าที่ที่ทำงานในสถานพินิจฯ จังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้ให้เหตุผลคล้ายคลึงกัน ดังมีรายละเอียดดังนี้ ผู้พิพากษา เห็นด้วย เนื่องจากการดำเนินคดีเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนมุ่งที่จะแก้ไขเยียวยา บำบัด ฟื้นฟู เด็กหรือเยาวชนผู้กระทำผิดมากกว่าการลงโทษ หากใช้วิธีการเช่นเดียวกับผู้ใหญ่ซึ่งมีวุฒิภาวะและประสบการณ์ชีวิตมากกว่าเด็กและเยาวชนย่อมไม่เหมาะสม เนื่องจากเด็กและเยาวชนมีความด้อยประสบการณ์ ทั้งความรู้ ความอ่อนวัย ย่อมกระทำผิดพลาดได้มากกว่าผู้ใหญ่ แต่มีความเห็นว่า วิธีที่ใช้อยู่ในปัจจุบันยังไม่มีแยกจัดการกับเด็กที่กระทำผิดแต่ละประเภทชัดเจน หากมีการจำแนกจัดการตามวิธีที่เหมาะสมของเด็กที่กระทำแต่ละประเภท

ความผิด หรือใช้ลักษณะอื่นให้เหมาะสม การติดตามประเมินผลหลังกระทำผิด หลังพ้นโทษ หรือระหว่างพิจารณาคดีอาจจะทำให้การจัดการเกี่ยวกับวิธีการสำหรับเด็กได้ผลดีมากกว่าปัจจุบัน ส่วนผู้พิพากษาสมทบก็เห็นด้วย เพราะการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน ส่วนใหญ่เกิดจากความอ่อนด้อยทางวุฒิภาวะ รู้เท่าไม่ถึงการณ์ ขาดประสบการณ์ในการดำเนินชีวิต ขาดการไตร่ตรองอย่างรอบคอบ ประมาท ถูกหลอกลวงและเป็นเครื่องมือของผู้ที่เห็นแก่ตัว เด็กและเยาวชนจึงควรได้รับโอกาสในการแก้ไข ปรับปรุงตัว มากกว่าได้รับการลงโทษแบบผู้ใหญ่ แต่การแก้ไขปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในปัจจุบัน ยังขาดความร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานที่ต้องมาทำงานร่วมกับเด็กและเยาวชน ทำให้การแก้ไขปัญหามิเป็นไปได้ในทิศทางเดียวกัน อีกทั้งบุคลากรที่ปฏิบัติงานบางคนยังขาดประสบการณ์ ให้ความสำคัญที่จะดำเนินการตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ใน พ.ร.บ.ก่อนข้างน้อย รอการโยกย้ายไม่ต้องการสร้างผลงาน

กลุ่มพนักงานอัยการได้ให้ความเห็นเพิ่มเติมว่า เห็นด้วยกับมาตรการที่นำมาใช้ปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด เพราะเด็กและเยาวชนย่อมมีความอ่อนด้อยทางวุฒิภาวะ และวิวุฒิกว่าผู้ใหญ่ การกระทำผิดของเด็กและเยาวชนจึงเกิดขึ้นได้ง่ายกว่าผู้ใหญ่ เนื่องจากขาดการไตร่ตรอง ขาดการขังคิด เมื่อการกระทำผิดเกิดขึ้น การเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนจึงเป็นเรื่องที่สำคัญ เด็กและเยาวชนยังขาดความพร้อมทางด้านวุฒิภาวะ ทำให้ไม่สามารถปกป้องสิทธิของตนเองได้ การแยกกระบวนการยุติธรรมของเด็กและเยาวชนออกจากผู้ใหญ่ถือเป็นกระบวนการที่คำนึงถึงสิทธิ ความเหมาะสมกับวัย และวุฒิภาวะของเด็กและเยาวชน ซึ่งมีกระบวนการที่มีรูปแบบหลากหลายรูปแบบ เช่น การลงโทษ การสงเคราะห์ หรือการมีส่วนร่วม โดยจะเน้นให้ เด็กและเยาวชนที่กระทำผิดได้มีโอกาสแก้ไขปรับปรุงตัว และได้รับการเยียวยา บำบัด ฟื้นฟู ให้สามารถกลับมาดำรงชีวิตในสังคมได้อีกครั้ง รวมถึงการเยียวยาผู้เสียหายให้ได้รับความเป็นธรรม และการให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เช่น ครอบครัว ชุมชน สังคม หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน เข้ามามีบทบาทในการแก้ไข ฟื้นฟู เยียวยา และร่วมกันป้องกัน ฝ้าระวัง การกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน สำหรับข้อบกพร่อง เห็นว่าการนำกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนมาใช้ยังขาดการสร้างความรู้ ความเข้าใจให้กับคนในสังคม เมื่อคนในสังคมส่วนใหญ่ ยังไม่เข้าใจกระบวนการยุติธรรมที่ปฏิบัติต่อเด็ก ในการให้โอกาสเด็กและเยาวชนกลับคืนสู่สังคม โดยไม่ลงโทษให้สาสมกับการกระทำผิดของเด็กที่ได้กระทำลงไป ส่งผลให้เกิดอคติต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด และอาจส่งผลกระทบต่อการคืนสู่สังคมของเด็กและเยาวชนต่อไปได้

กลุ่มเจ้าหน้าที่ ที่ทำงานอยู่ในสถานพินิจฯ จังหวัดแม่ฮ่องสอน ให้ความเห็นว่า เห็นด้วย เนื่องจากเด็กและเยาวชนมีวุฒิภาวะ ความรู้สึนึกคิด และประสบการณ์ที่แตกต่างจากผู้ใหญ่ เมื่อเด็กและเยาวชนกระทำผิด จำเป็นต้องได้รับการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู มากกว่า

มุ่งลงโทษให้หลายจำ การแก้ไข บำบัด พื้นฟูเด็กและเยาวชนให้ได้ผล จำเป็นต้องวิเคราะห์หาสาเหตุว่าที่เด็กและเยาวชนมีพฤติกรรมเช่นนั้นมาจากปัจจัยสาเหตุใดเป็นหลัก แล้วแก้ไข บำบัด พื้นฟู ตามสภาพปัญหาของเด็กและเยาวชนแต่ละราย จึงจะเป็นการแก้ไขที่ถูกต้อง และมาตรการที่นำมาใช้ปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดในปัจจุบันมีความเหมาะสม เพราะเป็นวิธีการ/กระบวนการที่มีการพัฒนามาจากอดีต เริ่มตั้งแต่การจับกุมเด็กที่ต้องมีการตรวจสอบการจับกุมว่าตำรวจกระทำโดยชอบหรือไม่ การควบคุมตัวระหว่างการดำเนินคดีที่ศาลสามารถใช้ดุลยพินิจได้อย่างเต็มที่ โดยเน้นประโยชน์ของเด็กและเยาวชน และหากศาลเห็นว่าเด็กและเยาวชนยังไม่ควรได้รับการพิจารณาคดีก็อาจให้เด็กและเยาวชนเข้ารับการบำบัด พื้นฟู ตามสภาพปัญหา ก่อนมีคำพิพากษาได้ ทำให้เห็นความแตกต่างระหว่างกระบวนการด้านยุติธรรมของเด็กกับผู้ใหญ่อย่างชัดเจน โดยจะเห็นว่าเด็กและเยาวชนได้มีกระบวนการที่ปกป้องคุ้มครองมากพอสมควร และครอบคลุมจนจบกระบวนการ

สำหรับในส่วนของคณะกรรมการสงเคราะห์เด็กและเยาวชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้แสดงความเห็นว่าวิธีการ และมาตรการสำหรับเด็กและเยาวชนที่นำมาใช้ มีความเหมาะสม เนื่องจากเด็กและเยาวชนยังขาดวุฒิภาวะ ขาดประสบการณ์ในการดำเนินชีวิต อาจหลงผิดไปบ้าง บางรายตามเพื่อน บางรายทำไปเพราะความคึกคะนอง กระบวนการยุติธรรมที่มีความแตกต่างจากผู้ใหญ่เป็นการให้ความคุ้มครอง ให้โอกาสในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้เป็นคนดีของสังคมได้ แต่จากประสบการณ์การทำงานที่ผ่านมา พบว่าพนักงานสอบสวนไม่ใส่ใจที่จะดำเนินการเมื่อเด็กและเยาวชนกระทำความผิด เพราะเกิดความยุ่งยากซับซ้อนในการดำเนินคดี จึงปล่อยปละ ละเลย หรือบางครั้งเพิ่มอายุเด็กและเยาวชนให้ครบ 18 ปี เพื่อลดความยุ่งยากซับซ้อน โดยเฉพาะกรณีเด็กและเยาวชนต่างด้าวกระทำความผิด

สำหรับคณะกรรมการสหวิชาชีพประจำสถานพินิจฯ จังหวัดแม่ฮ่องสอน ให้ข้อคิดเห็นว่าวิธีการ และมาตรการที่นำมาใช้สำหรับการดำเนินคดี และพิจารณาคดีเด็กและเยาวชนนั้น มีความเหมาะสมในระดับหนึ่ง หากเป็นเด็กที่และเยาวชนที่กระทำผิดโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ หรือเกิดจากการกระทำเนื่องจากยังไม่สามารถตัดสินใจในการกระทำอย่างแท้จริงได้ เหตุผลในการกระทำผิดจึงเป็นแนวทางความคิดที่ยังไม่ตกผลึกจากจิตใต้สำนึกที่แท้จริง กระบวนการพิจารณาคดีที่มีความแตกต่างจากผู้ใหญ่จะช่วยให้เด็กและเยาวชนไม่ต้องตกอยู่ในสภาพที่ยากลำบาก และสร้างตราบปให้แก่เด็ก แต่หากเป็นกรณีของเด็กและเยาวชนที่มีการกระทำผิดซ้ำๆ ควรต้องมีกระบวนการในการสืบค้นสาเหตุที่ลึกซึ้งมากขึ้น ซึ่งอาจเกิดจากตัวเด็กและเยาวชน เช่น พันธุกรรม อากาศป่วย อากาศทางสมอง ภาวะสมาธิสั้น เป็นต้น ซึ่งจะนำไปสู่การแก้ไขที่ถูกต้อง ทั้งนี้ กระบวนการในการคุ้มครอง และบำบัดพฤติกรรม ควรมีการเพิ่มกิจกรรมให้มีความละเอียดอ่อน

สอดคล้องกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา แต่ในหลายๆ ภาคส่วนและคนในสังคมอาจยังไม่เข้าใจกระบวนการขั้นตอนการดำเนินคดีของเด็กและเยาวชน จึงเห็นว่าเป็นการปล่อยและโอนอ่อนมากเกินไป จะทำให้เด็กได้ใจ และทำผิดรุนแรงขึ้น ซึ่งควรมีการสร้างคามเข้าใจในส่วนนี้

ประเด็นที่ 2 ที่ผู้วิจัยได้สอบถามได้แก่ ความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนที่ศาลเยาวชนและครอบครัว นำมาใช้เป็นมาตรการแก้ไข เยียวยา เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด 2 วิธีการ คือ

(1) วิธีการว่ากล่าวตักเตือน และปล่อยตัวเด็กให้อยู่ในความดูแลของพ่อแม่ผู้ปกครอง วางข้อกำหนด หรือการกำหนดเงื่อนไขเพื่อควบคุมความประพฤติของเด็กและเยาวชนให้חדใช้ค่าเสียหาย ทำงานสาธารณะ หรือเข้ารับการรักษา เห็นด้วยหรือไม่ เพราะเหตุใด

กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์	ความคิดเห็น
ผู้พิพากษา	เห็นด้วยสำหรับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดไปโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ เป็นการกระทำผิดครั้งแรกไม่ใช่การทำผิดติดเป็นนิสัย และส่วนหนึ่งอาจเกิดจากการขาดการเอาใจใส่ของพ่อแม่ ผู้ปกครองที่ปล่อยปละละเลยในการอบรมเลี้ยงดูเด็กและเยาวชน วิธีการดังกล่าวเป็นการให้โอกาสเด็กได้แก้ไขตนเอง รวมถึงพ่อแม่ ผู้ปกครองจะได้รับรู้และรับผิดชอบในสิ่งที่กระทบต่อตัวเอง และต้องให้ความสำคัญกับภาระหน้าที่หลักของตนเองมิใช่ปล่อยเลยตามเลย ให้เจ้าหน้าที่จัดการ หรือโยนปัญหาให้ผู้อื่นรับผิดชอบ
พนักงานอัยการ	เห็นด้วย เนื่องจากผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชนนั้นย่อมขาดความยับยั้งชั่งใจ การควบคุมอารมณ์ หากว่าใช้โทษทางอาญาปกติบังคับกับเด็กและเยาวชนอาจไม่เกิดประโยชน์
เจ้าหน้าที่สถานพินิจฯ	เห็นด้วย เด็กและเยาวชนควรอยู่กับครอบครัวมากกว่าที่แยกตัวออกมา ครอบครัวเป็นส่วนสำคัญในการแก้ไขเด็กและเยาวชน แต่วิธีการดังกล่าวควรนำมาใช้ในกรณี ที่เด็กและเยาวชน มีพฤติกรรมไม่เสียหายมากนัก กระทำความผิด โดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ มีความรู้สึกสำนึกผิด และไม่ต้องการกลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก
คณะกรรมการสงเคราะห์ฯ	เห็นด้วย เพราะเป็นกระบวนการที่ให้ผู้ปกครองได้ร่วมรับผิดชอบ ร่วมแก้ไข ฟื้นฟูปัญหาด้านพฤติกรรมของเด็กและเยาวชน และเป็นผลดีต่อเด็กและเยาวชนที่จะได้รับโอกาสในการปรับปรุงตัว
คณะกรรมการสหวิชาชีพประจำสถานพินิจฯ	เห็นด้วย เนื่องจากการให้เด็กและเยาวชนมีกิจกรรม หรือภารกิจประจำบางอย่างจะเป็นการสร้างคุณค่าในตัวเอง และทำให้เด็กและเยาวชนเห็นความสำคัญของตนเอง การให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมเป็นแนวทางที่เหมาะสม

ต่อประเด็นนี้พบว่าผู้ให้สัมภาษณ์ทั้ง 5 กลุ่ม เห็นด้วยกับวิธีการว่ากล่าวตักเตือน และปล่อยตัวให้มีอิสรภาพ โดยแต่ละกลุ่มได้ให้เหตุผลดังนี้

ผู้พิพากษา เห็นด้วย เพราะการที่เด็กและเยาวชนกระทำผิด ส่วนหนึ่งเกิดจากการขาดการเอาใจใส่ของพ่อแม่ ผู้ปกครองที่ปล่อยปละละเลยในการอบรมเลี้ยงดูเด็กและเยาวชน นอกจากนี้ การกำหนดมาตรการที่เข้มแข็งในการติดตามสอดส่องพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนอย่างต่อเนื่องระหว่างที่อยู่ในระยะเวลาที่ให้โอกาสในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม กลับตนเป็นคนดี จะเกิดประโยชน์และเห็นผลสำเร็จในการแก้ไขปัญหาการทำความผิดของเด็กและเยาวชน ได้มากขึ้น

ผู้พิพากษาสมทบ เห็นด้วยสำหรับเด็กที่กระทำผิดไป โดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ กระทำผิดโดยพลาด เป็นการกระทำผิดครั้งแรกที่ไม่ได้ทำผิดคิดเป็นนิสัย เพราะเป็นการให้โอกาสเด็กแก้ไขตนเอง รวมทั้งพ่อแม่ ผู้ปกครองจะได้รับรู้และรับผิดชอบในสิ่งที่กระทบต่อตัวเขาเองว่าเขาจะต้องให้ความสำคัญกับภาระหน้าที่หลักของเขา มิใช่ปล่อยเลยตามเลย ถ้าหากเด็กและเยาวชนกระทำผิดก็ให้เจ้าหน้าที่จัดการ โยนปัญหาให้คนอื่นรับผิดชอบ การใช้มาตรการในการควบคุมโดยการรายงานตัว ปฏิบัติตามเงื่อนไขของศาล หากทุกฝ่าย ทั้งเด็กและเยาวชน พ่อแม่ ผู้ปกครอง ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้ความร่วมมือกัน น่าจะเกิดประโยชน์ด้วยกันทุกฝ่าย

พนักงานอัยการ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เนื่องจากผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชนนั้นย่อมขาดความขี้คิด การยับยั้งชั่งใจ การควบคุมอารมณ์ หากจะใช้โทษทางอาญาปกติ บังคับแก่เด็กและเยาวชนแล้วอาจไม่เกิดประโยชน์ แต่อย่างไรก็ตามควรจะต้องมีกระบวนการวิธีการ และเจ้าหน้าที่เฉพาะทางที่ติดตามความประพฤติของเด็กและเยาวชนต่อเนื่องไปจนกว่าจะบรรลุนิติภาวะ หรือมีความพร้อมที่จะใช้ชีวิตในสังคม อีกทั้งกระบวนการแก้ไข เยียวยาเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด ควรจะมีกิจกรรมที่ทำให้เด็กและเยาวชนได้เกิดความรู้สึกรักชีวิตตนเอง มีเป้าหมายในการดำเนินชีวิต เพื่อที่จะทำให้เด็กและเยาวชนมีความพร้อมที่จะใช้ชีวิตในสังคมต่อไป

เจ้าหน้าที่ ที่ทำงานอยู่ในสถานพินิจฯ จังหวัดแม่ฮ่องสอน เห็นด้วย เด็กและเยาวชนควรอยู่กับครอบครัวมากกว่าที่แยกตัวออกมา ครอบครัวเป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการแก้ไขเด็กและเยาวชน การวางข้อกำหนดหรือเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติเป็นการป้องปรามมิให้เด็กและเยาวชนกระทำผิดอีก และยังเป็นการแก้ไข บำบัด พื้นฟูเด็กและเยาวชน โดยไม่ได้ตัดอิสรภาพ การวางข้อกำหนดผู้ปกครองก็เป็นการกำชับ หรือย้ำเตือนผู้ปกครองให้เข้มงวดต่อการดูแลบุตรหลานอีกด้วย การชดใช้ค่าเสียหาย หรือทำงานสาธารณะก็เป็นการเยียวยาให้แก่ผู้เสียหาย หรือสังคม ให้มีความรู้สึกดี ๆ กลับคืนมา ส่วนการเข้ารับบำบัดรักษาเป็นวิธีการที่จำเป็นในเด็กและ

เยาวชนที่มีปัญหา มาก โดยมีวัตถุประสงค์สุดท้ายคือ คืบคลานเด็กดีสู่สังคม แต่วิธีการดังกล่าวข้างต้น เห็นควรนำมาใช้ในกรณี เด็กและเยาวชนไม่มีพฤติกรรมเสียหายมากนัก กระทำผิดโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ และมีการตระหนักรู้ในตนเองค่อนข้างดี มีความรู้สึกสำนึกในความผิดของตนเอง และไม่ต้องกลับไปกระทำผิดซ้ำอีก เพราะเด็กและเยาวชนกลุ่มนี้จะมีพื้นฐาน และแรงผลักดัน ภายในดีอยู่แล้ว

คณะกรรมการสงเคราะห์เด็กและเยาวชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน เห็นด้วย เพราะ เป็นกระบวนการที่ให้ผู้ปกครองได้ร่วมรับผิดชอบ ร่วมแก้ไข ฟื้นฟู แก้ไขปัญหาด้านพฤติกรรม ของเด็กและเยาวชน และเป็นผลดีต่อเด็กและเยาวชนที่จะได้รับโอกาสในการปรับปรุงตัว กลับตัว เป็นคนดีของสังคม

คณะกรรมการสหวิชาชีพประจำสถานพินิจฯ จังหวัดแม่ฮ่องสอน เห็นด้วย เนื่องจากการให้เด็กและเยาวชนมีกิจกรรมทำ หรือมีภารกิจประจำบางอย่างจะเป็นการสร้างคุณค่า ในตัวเอง และทำให้เด็กและเยาวชนเห็นความสำคัญของตนเอง การให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วม ก็เป็นแนวทางที่เหมาะสม แต่ผู้ปกครองต้องมีความจริงจัง และควรมีเจ้าหน้าที่คอยให้คำปรึกษา แนะนำ เนื่องจากมีผู้ปกครองจำนวนมากยังไม่เข้าใจ และไม่ทราบบทบาทของตนเองถึงวิธีการ ในการดูแลและทำความเข้าใจเด็กและเยาวชนในวัยต่างๆ จึงต้องมีการสร้างทักษะของผู้ปกครอง ควบคู่ไปกับตัวเด็กด้วย อีกทั้งควรมีการตั้งผู้นำชุมชน หรืออาสาสมัครเข้ามามีส่วนร่วมในการ เฝ้าระวัง และแก้ไขปัญหาร่วมกัน

(2) วิธีการตัดอิสรภาพ คือ การส่งตัวเด็กและเยาวชนไปยังสถานแรกรับ หรือ สถานฝึกอบรม หรือส่งตัวไปยังสถานกักกัน เห็นว่า วิธีการนี้จะสามารถป้องกันแก้ไข เยียวยา ให้เด็กที่กระทำผิดมีความสำนึกผิด กลับตัวเป็นคนดีได้หรือไม่ อย่างไร เพราะเหตุใด

กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์	ความคิดเห็น
ผู้พิพากษา	วิธีการนี้เหมาะสมสำหรับเด็กและเยาวชนที่มีพฤติการณ์การกระทำผิดที่รุนแรง กระทำผิดซ้ำซาก กระทำผิดติดเป็นนิสัยไม่มีกฏกติกาในการใช้ชีวิต ซึ่งพ่อแม่ ผู้ปกครองไม่สามารถดูแลหรือแก้ไขเยียวยาได้ จึงจำเป็นต้องใช้วิธีการตัดอิสรภาพ เพื่อแก้ไข บำบัดโดยสถานฝึกอบรม ซึ่งมีวิธีการเกี่ยวกับด้านนี้โดยเฉพาะ
พนักงานอัยการ	วิธีการนี้จะสามารถป้องกันแก้ไข เยียวยาให้เด็กที่กระทำผิดมีความสำนึกผิด กลับตัวเป็นคนดีได้ในระดับหนึ่ง แต่การจำกัดเสรีภาพนั้น มิได้ส่งผลโดยตรงต่อการ ป้องกันการกระทำผิดซ้ำ สภาพสังคม สิ่งแวดล้อม และทัศนคติที่ดีของเด็กและ เยาวชนเอง จะเป็นเครื่องมือสำคัญในการป้องกันมิให้เด็กและเยาวชนกระทำผิดซ้ำ อีก

กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์	ความคิดเห็น
เจ้าหน้าที่สถานพินิจฯ	วิธีการตัดอิสระภาพเป็นวิธีการที่ยังคงมีความจำเป็นในเด็กและเยาวชนที่มีปัญหาพฤติกรรมกระทำผิดซ้ำซาก หรือทำผิดติดเป็นนิสัยจนพ่อแม่ ผู้ปกครองไม่สามารถควบคุมดูแล แก้ไขได้แล้ว หากปล่อยให้อยู่ภายนอก มีความเสี่ยงสูงที่จะกระทำผิดซ้ำขึ้นอีก การใช้วิธีการดังกล่าวใช้ได้ผลในระดับหนึ่งกับเด็กและเยาวชนที่สามารถคิด และปรับตัวกับสถานการณ์ใหม่ๆ ได้
คณะกรรมการสงเคราะห์ฯ	วิธีการตัดอิสระภาพ ควรใช้ในกรณีที่เด็กและเยาวชนกระทำผิดในคดีร้ายแรง เป็นภัยต่อสังคม เพื่อให้เด็กและเยาวชนได้พัฒนาทักษะชีวิต มีเวลาไตร่ตรอง สำนองการกระทำของตนเอง แต่ทั้งนี้ไม่ควรให้เด็กและเยาวชนใช้ชีวิตอยู่ในสถานฝึกอบรมเป็นเวลานาน เพราะเด็กและเยาวชนอาจไปเรียนรู้พฤติกรรมที่ไม่ดี เมื่อได้รับการปล่อยตัวออกมาแล้วอาจก่อปัญหาในสังคมมากขึ้น
คณะกรรมการสหวิชาชีพประจำสถานพินิจฯ	วิธีการนี้ควรใช้ในกรณีเด็กและเยาวชนจำเป็นต้องได้รับการฝึกฝนให้รู้จักกฎระเบียบ และวินัย ในกรณีที่เด็กและเยาวชนกระทำผิดเนื่องจากสาเหตุทางจิตเวช วิธีการตัดอิสระภาพอาจไม่เป็นผลเท่าที่ควร และอาจส่งผลให้เกิดพฤติกรรมเลียนแบบ และเรียนรู้การกระทำผิดแบบอื่นๆ ตามมา

ต่อมาตราการตัดอิสระภาพนี้ ผู้ให้สัมภาษณ์ทั้ง 5 กลุ่ม ได้แสดงความคิดเห็นดังนี้ ผู้พิพากษา เห็นว่าวิธีการนี้เหมาะสมสำหรับเด็กหรือเยาวชนที่มีพฤติกรรม หรือการกระทำผิดที่รุนแรง ซึ่งพ่อแม่ ผู้ปกครองไม่สามารถจะดูแลหรือแก้ไขเยียวยาได้ จึงจำเป็นต้องใช้วิธีการตัดอิสระภาพเพื่อแก้ไขบำบัดโดยสถานฝึกอบรม ซึ่งมีวิธีการเกี่ยวกับด้านนี้โดยเฉพาะ ในส่วนของการป้องกันแก้ไข เยียวยาให้เด็กที่กระทำผิดมีความสำนึกผิด กลับตัวเป็นคนดีนั้น อาจจะได้ผลในบางราย เพราะเป็นการตัดวงจรในการคบค้าสมาคมกับสิ่งแวดล้อมภายนอกในช่วงระยะเวลาหนึ่ง หากได้รับการบำบัด ดูแล แก้ไขเยียวยาที่เหมาะสม เด็กและเยาวชนนั้นอาจจะสำนึกผิดกลับตัวเป็นคนดีได้ แต่หากบางรายกลับมายุ่งในสิ่งแวดล้อมแบบเดิม เพื่อนกลุ่มเดิม ก็อาจจะกลับไปกระทำความผิดได้อีก

ผู้พิพากษาสมทบ เห็นว่าการตัดอิสระภาพมีความจำเป็นอยู่บ้างสำหรับเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดซ้ำซาก กระทำผิดติดเป็นนิสัยไม่มีกฏกติกาในการใช้ชีวิต เพราะไม่มีคนคอยอบรมดูแล อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสม การแยกเด็กและเยาวชนไปอยู่ในสถานแรกรับสักกระยะหนึ่ง จะช่วยเตือนสติเด็กและเยาวชนได้บ้าง หากเด็กไม่ชอบที่จะใช้ชีวิตแบบในสถานแรกรับ จะได้ปรับปรุงตัว ไม่กระทำความผิดอีก แต่ในกรณีที่ส่งตัวเด็กและเยาวชนไปอยู่ในสถานแรกรับ หรือสถานฝึกอบรมนานๆ นั้น เห็นว่าน่าจะส่งผลเสียมากกว่า เพราะในสถานฝึกอบรมมีเด็กและเยาวชนจำนวนมาก และมีประเภทคดีแตกต่าง หลากหลาย อาจเกิดความรู้สึกกดดัน เก็บกด ทั้งนี้ การที่ให้เด็ก

และเยาวชนเข้าไปใช้ชีวิตอยู่ในสถานแรกรับ หรือสถานฝึกอบรม แม้ว่าจะไม่มั่นใจว่าเมื่อเด็กและเยาวชนถูกปล่อยตัวออกมาจะไม่กระทำผิดอีก แต่อย่างน้อยเด็กและเยาวชนก็ได้เรียนรู้ทักษะในการใช้ชีวิต ได้รับรู้ถึงความรู้สึกถึงชีวิตที่ขาดอิสรภาพว่าเป็นอย่างไร ทำให้หลายจำไม่ยากกลับเข้าไปอยู่ในสถานแรกรับ หรือสถานฝึกอบรมอีก

สำหรับพนักงานอัยการ มีความเห็นว่าวิธีการตัดอิสรภาพ คือ การส่งตัวเด็กและเยาวชนไปไว้ยังสถานแรกรับ หรือสถานฝึกอบรม หรือส่งตัวไปยังสถานกักกัน เห็นว่า วิธีการนี้จะสามารถป้องกันแก้ไข เยียวยาให้เด็กที่กระทำผิดมีความสำนึกผิด กลับตัวเป็นคนดี สามารถป้องกัน แก้ไข เยียวยาได้ในระดับหนึ่ง แต่การจำกัดเสรีภาพของเด็กนั้น มิได้ส่งผลโดยตรงต่อการป้องกันการกระทำผิดซ้ำ สภาพสังคม สิ่งแวดล้อมรอบข้าง และทัศนคติที่ดีของเด็กและเยาวชนเอง จะเป็นเครื่องมือสำคัญในการป้องกันมิให้เด็กนั้นกระทำความผิดซ้ำอีก

เจ้าหน้าที่ ที่ทำงานอยู่ในสถานพินิจฯ จังหวัดแม่ฮ่องสอน เห็นว่าวิธีการตัดอิสรภาพเป็นอีกวิธีการหนึ่งที่ยังคงมีความจำเป็นในเด็กและเยาวชนที่มีปัญหาพฤติกรรมกระทำผิดซ้ำซาก หรือทำผิดคิดเป็นนิสัยจนพ่อแม่ ผู้ปกครองไม่สามารถควบคุมดูแลแก้ไขได้แล้ว หากปล่อยให้อยู่ภายนอก มีความเสี่ยงสูงที่จะกระทำความผิดซ้ำขึ้นอีก จำเป็นที่จะต้องได้รับการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู เสริมทักษะชีวิต สร้างภูมิคุ้มกันก่อนที่จะออกไปอยู่ร่วมกับสังคมภายนอก เพื่อป้องกันการหวนกลับไปกระทำผิดซ้ำอีก มีความเห็นว่าการใช้วิธีการดังกล่าวได้ผลในระดับหนึ่งกับเด็กและเยาวชนที่สามารถคิดและปรับตัวกับสถานการณ์ใหม่ๆ ได้ เนื่องจากวิธีการส่งตัวเด็กและเยาวชนไปสถานแรกรับ สถานฝึกอบรม หรือสถานกักกันเป็นการควบคุม แยกตัวเด็กและเยาวชนออกจากสภาพแวดล้อมเดิมๆ และเสริมสร้างทักษะต่างๆ ที่เหมาะสมให้กับเด็กและเยาวชนในช่วงระยะเวลาที่เด็กและเยาวชนถูกควบคุมตัวไว้ หมายความว่าเด็กและเยาวชนจะได้รับการเปลี่ยนแปลงมากบ้าง น้อยบ้าง ตามเหตุปัจจัยของเด็กและเยาวชน เมื่อเด็กและเยาวชนพ้นระยะเวลาการควบคุมแล้ว ต้องกลับไปสู่สังคม ชุมชนของตนเอง ซึ่งจะมีผลมากในการเป็นต้นเหตุการกระทำผิดของเยาวชน ในกรณีที่เด็กและเยาวชนมีความสามารถในการคิดและปรับตัวกับสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสม การได้รับการเสริมสร้างทักษะต่างๆ จากในสถานที่ถูกควบคุม และเรียนรู้ได้ดี เมื่อเผชิญกับสภาพแวดล้อมที่ไม่ดี โอกาสกลับมากระทำผิดซ้ำจะน้อยกว่าเด็กและเยาวชนที่ไม่มีความสามารถในการคิด และการปรับตัวกับสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสม

คณะกรรมการสงเคราะห์เด็กและเยาวชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน เห็นว่าวิธีการตัดอิสรภาพ หากจะนำมาใช้ให้ได้ผลสำเร็จ เห็นควรใช้ในกรณีที่เด็กและเยาวชนกระทำผิดในคดีร้ายแรง เป็นภัยต่อสังคม เพื่อให้เด็กและเยาวชนได้พัฒนาทักษะชีวิต มีเวลาไตร่ตรอง สำรวจการกระทำของตนเอง แต่ทั้งนี้ไม่ควรให้เด็กและเยาวชนใช้ชีวิตอยู่ในสถานฝึกอบรมเกินกว่า 3 ปี

อาจใช้เวลาประมาณ 1 ปี และประเมินความเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรม แล้วลดหย่อนตามที่เห็นสมควร เนื่องจาก หากให้เด็กและเยาวชนอยู่ในสถานแรกรับ/สถานฝึกอบรมเป็นเวลานาน เด็กและเยาวชนอาจไปเรียนรู้พฤติกรรมที่ไม่ดี เมื่อได้รับการปล่อยตัวออกมาแล้วอาจก่อปัญหาในสังคมมากขึ้น นอกจากนี้ การติดตามเด็กและเยาวชนหลังปล่อยตัว หรือระหว่างคุมประพฤติ เป็นช่วงรอยต่อที่สำคัญ ถ้ามีผู้ชี้หน้าที่ดีเด็กและเยาวชนมีโอกาสกลับตัวเป็นคนดีของสังคมค่อนข้างสูง แต่หากปล่อยให้เด็กและเยาวชนอยู่ในสภาพแวดล้อมเดิมๆ โอกาสกระทำผิดซ้ำจะมีมากขึ้น

คณะกรรมการสหวิชาชีพประจำสถานพินิจฯ จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีความเห็นว่า ในกรณีเด็กและเยาวชนที่จำเป็นต้องได้รับการฝึกฝนให้รู้จัก กฎ ระเบียบ และวินัย และเด็กและเยาวชนมีความสามารถที่จะฝึกฝนได้ แต่ในกรณีเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดอันเนื่องจากสาเหตุทางจิตเวช วิธีการตัดอสรภาพอาจไม่เป็นผลเท่าที่ควร และอาจส่งผลให้เกิดพฤติกรรมเลียนแบบ และเรียนรู้การกระทำผิดแบบอื่นๆ ตามมา

ประเด็นคำถามที่ผู้วิจัยได้สอบถามต่อไป คือความเหมาะสม และข้อบกพร่องของวิธีการ มาตรการต่างๆ ที่นำมาใช้เพื่อการแก้ไข บำบัดฟื้นฟู เยียวยาเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดแม่ฮ่องสอนว่าเป็นวิธีการที่เหมาะสม หรือมีข้อบกพร่องหรือไม่ อย่างไรบ้าง

กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์	ความคิดเห็น
ผู้พิพากษา	วิธีการที่ใช้อยู่มีความเหมาะสมกับกรณีความผิดแต่ละกรณีแล้ว และควรมีการจัดกิจกรรมที่ต่อเนื่องในการให้ความรู้เสริมเพิ่มเติมในกลุ่มผู้กระทำผิดที่อยู่ในระหว่างการควบคุมของสถานพินิจฯ เป็นระยะๆ
พนักงานอัยการ	วิธีการมีความเหมาะสม แต่ข้อบกพร่องเกิดจากเจ้าหน้าที่ขาดความเข้าใจในตัวเด็กและเยาวชนอย่างแท้จริง
เจ้าหน้าที่สถานพินิจฯ	มีความเหมาะสม เนื่องจากได้มีการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟูเด็กและเยาวชนตามสภาพปัญหาของเด็กและเยาวชนแต่ละราย ทำให้แก้ปัญหาคือได้ตรงจุด แต่การบำบัด แก้ไขฟื้นฟูที่จัดโดยสถานพินิจฯ ยังมีข้อจำกัดด้านระยะเวลา สถานที่ และบุคลากร
คณะกรรมการสงเคราะห์ฯ	มีความเหมาะสม เพราะเน้นที่จะแก้ไขเด็กและเยาวชนมากกว่า เน้นการลงโทษ
คณะกรรมการสหวิชาชีพประจำสถานพินิจฯ	มีความเหมาะสม เนื่องจากสามารถเสริมสร้างศักยภาพ คุณค่า และความภาคภูมิใจในตนเองของเด็กและเยาวชน แต่การให้เด็กและเยาวชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่ห่างไกล ต้องเข้ามารับการบำบัด แก้ไข ฟื้นฟู หรือรายงานตัวที่สถานพินิจฯ ทำให้เด็กและครอบครัวเกิดความยากลำบาก และทอดอวย

ต่อประเด็นคำถามนี้ ผู้ให้สัมภาษณ์ได้แสดงความคิดเห็น ดังนี้

ผู้พิพากษา มีความเห็นว่าเป็นวิธีการที่เหมาะสม เนื่องจากในจังหวัดแม่ฮ่องสอน คดีเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนมีน้อย มาตรการที่ใช้อยู่ในปัจจุบันคืออยู่แล้ว

ผู้พิพากษาสมทบ เห็นว่าตั้งแต่ได้ร่วมกันทำงานเพื่อแก้ไขปัญหาการกระทำ ความผิดของเด็กและเยาวชนมา เห็นว่าวิธีการที่ใช้มีความเหมาะสมกับกรณีความผิดของแต่ละ กรณีแล้ว และควรมีการจัดกิจกรรมที่ต่อเนื่องในการให้ความรู้เสริมเพิ่มเติมในกลุ่มผู้กระทำผิดที่อยู่ใน ระหว่างการควบคุมของสถานพินิจฯ ระหว่างคุมประพฤติ เป็นระยะๆ เช่น กิจกรรมในวัน สำคัญต่างๆ ของชาติ ศาสนา เพราะจะเป็นการคิดตามอีกทางหนึ่ง อาจมีแบบสอบถาม หรือให้เด็ก และเยาวชนเขียนความรู้สึกของตนเอง ความก้าวหน้าในการทำตามข้อกำหนด เป็นต้น

พนักงานอัยการ ได้ให้ความเห็นว่า วิธีการต่างๆ นั้นมีความเหมาะสมแล้ว แต่ มีข้อบกพร่องบางส่วนซึ่งมิใช่ความบกพร่องในกระบวนการ วิธีการ แต่เป็นความบกพร่องในทาง ปฏิบัติของเจ้าหน้าที่รัฐเอง ที่ขาดความเข้าใจในตัวเด็กและเยาวชนอย่างแท้จริง

เจ้าหน้าที่ ที่ทำงานอยู่ในสถานพินิจฯ จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีความเห็น ว่า จากประสบการณ์ที่ผ่านมา มาตรการที่สถานพินิจฯ และคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน นำมาใช้เพื่อแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู เด็กและเยาวชนมีความเหมาะสม เนื่องจากได้มีการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟูเด็กและเยาวชนตามสภาพปัญหาของเด็กและเยาวชนแต่ละราย ทำให้แก้ปัญหาได้ตรงจุด แต่การบำบัด แก้ไข ฟื้นฟูที่จัดโดยสถานพินิจฯ จังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นกิจกรรมที่มีข้อจำกัดดังนี้

- 1) ระยะเวลาที่เด็กและเยาวชนอยู่ในการควบคุมของสถานพินิจฯ จังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็น ระยะเวลาสั้นๆ ทำให้การจัดกิจกรรมบำบัดทำได้ไม่ต่อเนื่อง ครอบคลุมตามโปรแกรมแต่ละอย่างได้
- 2) สถานที่ของสถานพินิจฯ จังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นอาคารพาณิชย์ ทำให้มีพื้นที่น้อย ส่งผลให้ รูปแบบของการทำกิจกรรมบำบัดจำกัดลงไปตามพื้นที่ด้วย
- 3) บุคลากรที่จะจัดกิจกรรมให้กับเด็ก มิใช่เพียงพอ ทำให้ไม่สามารถทำการบำบัดได้อย่างเต็มที่ โดยหลักการ แนวทางที่กรมพินิจฯ และ คุ้มครองเด็กและเยาวชนได้วางไว้นั้น เป็นแนวทางที่ดี แต่ข้อจำกัดข้างต้น ทำให้การดำเนินการ บำบัด แก้ไข ฟื้นฟูของสถานพินิจฯ จังหวัดแม่ฮ่องสอน ยังทำได้ไม่เต็มที่นัก

คณะกรรมการสงเคราะห์เด็กและเยาวชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน เห็นว่ามีความ เหมาะสมแล้ว เพราะเน้นที่จะแก้ไขเด็กและเยาวชนมากกว่าที่จะเน้นลงโทษ มีการสืบเสาะ มีการ ประเมิน มีการดึงภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วม

คณะกรรมการสาขาวิชาชีพประจำสถานพินิจฯ จังหวัดแม่ฮ่องสอน ให้ความเห็นว่า มาตรการต่างๆ ที่นำมาใช้เพื่อการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู เยียวยาเด็กและเยาวชนของสถานพินิจฯ และ คุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน มีความเหมาะสม เนื่องจากสามารถเสริมสร้างศักยภาพ

คุณค่าและความภาคภูมิใจในตนเองของเด็กและเยาวชน จึงเลิกพฤติกรรมซึ่งก่อให้เกิดการกระทำผิดไปเอง และการสร้างความสัมพันธ์ที่เหมาะสมของคนในครอบครัวก็เป็นการเสริมแรงให้เด็กและเยาวชนมีความอบอุ่น หนักแน่นขึ้น จึงไม่เกิดพฤติกรรมกระทำผิดเพื่อเรียกร้องความสนใจอีก แต่ในขณะเดียวกันการเอาใจใส่ติดตามของเจ้าหน้าที่ที่มีส่วนสำคัญที่จะทำให้การแก้ไข บำบัด ฟื้นฟูเป็นผลสำเร็จ ในส่วนข้อบกพร่องมีในกรณีที่การให้เด็กและเยาวชนในพื้นที่ห่างไกล และอาศัยอยู่ต่างอำเภอต้องเดินทางมาเข้ารับการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู หรือรายงานตัว ณ สถานพินิจ ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ทำให้เด็กและครอบครัวเกิดความยากลำบาก และท้อถอยโดยเฉพาะครอบครัวที่มีฐานะยากจน นอกจากนี้ การกำหนดโปรแกรมในการบำบัด ฟื้นฟูต้องทันสมัยและทันต่อเหตุการณ์ เช่น ต้องค้นหาความต้องการและสิ่งที่ทำแล้วมีความสุข ปรับกิจกรรมต่างๆ ให้นำไปสู่การต่อยอดเป็นอาชีพในอนาคต

ประเด็นต่อมาที่ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ คือ ความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับมาตรการที่พยายามนำมาใช้ เช่น การใช้วิธีการตามกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ โดยการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน การนำครอบครัวและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู เยียวยา และคาดว่าจะประสบความสำเร็จหรือไม่ เพราะเหตุใด

กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์	ความคิดเห็น
ผู้พิพากษา	เห็นด้วยเพราะวิธีนี้จะลดความขัดแย้งกันในชุมชน ครอบครัวคู่กรณีได้อย่างยั่งยืน แต่ทั้งนี้ต้องได้รับความร่วมมืออย่างจริงจังจากครอบครัว และสังคม
พนักงานอัยการ	เห็นด้วย เนื่องจากกระบวนการยุติธรรมในเชิงลงโทษนั้น ไม่ได้ส่งผลโดยตรงให้เด็กและเยาวชนซึ่งเป็นผู้กระทำความผิดสามารถกลับเข้าสู่สังคมเพื่อดำเนินชีวิตต่อไปได้ อีกทั้งผู้เสียหายก็ไม่ได้รับการเยียวยาตามสมควร
เจ้าหน้าที่สถานพินิจฯ	เห็นด้วย เพราะเป็นการแยกเด็กและเยาวชนที่มีปัจจัยเสี่ยงน้อย ออกจากกระบวนการยุติธรรมปกติ และการนำครอบครัว ชุมชนเข้ามา ทำให้ผู้ปกครอง และชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลและเฝ้าระวังและเยาวชนอย่างเป็นทางการ
คณะกรรมการสงเคราะห์ฯ	เห็นด้วย เพราะครอบครัวเป็นสถาบันที่ใกล้ชิดกับเด็กและเยาวชนที่สุด การดึงครอบครัวเข้ามารับรู้ถึงข้อผิดพลาด หรือข้อบกพร่องจะได้หาแนวทางในการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟูเด็กและเยาวชนร่วมกัน
คณะกรรมการสหวิชาชีพประจำสถานพินิจฯ	เห็นด้วย เนื่องจากครอบครัวเป็นสถาบันที่ใกล้ชิดกับเด็กและเยาวชนมากที่สุด เป็นพื้นฐานของการเกิดพฤติกรรมต่างๆ ของเด็กและเยาวชน การอบรมดูแลและความเข้าใจของคนในครอบครัวมีส่วนสำคัญต่อการสร้างทัศนคติ และการแสดงพฤติกรรมในเชิงบวกและลดต่อสังคมของเด็กและเยาวชน

ประเด็นนี้ผู้ให้สัมภาษณ์ทั้ง 5 กลุ่ม แสดงความคิดเห็น ดังนี้

ผู้พิพากษา เห็นด้วย แต่ทั้งนี้ต้องได้รับความร่วมมืออย่างจริงจังจากครอบครัว และสังคม อีกทั้งประเภทของคดีที่จะนำวิธีการนี้มาใช้ควรมีการจำแนกให้เหมาะสมตาม พฤติการณ์ของแต่ละรายไป หากมีความร่วมมืออย่างจริงจังจากครอบครัวเชื่อว่าจะประสบความสำเร็จ

ผู้พิพากษาสมทบ เห็นด้วย เพราะวิธีการนี้จะลดความขัดแย้งกันในชุมชน ครอบครัว คู่กรณีได้อย่างยั่งยืน คนกระทำผิดที่เป็นคู่กรณีกันส่วนใหญ่คิดที่จะเอาชนะกันมากกว่า แล้วมาจบเหตุที่เจ้าหน้าที่จัดการให้ แต่กลับไปยังไม่ดีกันได้ แต่การให้โอกาสมาพูดคุยกันโดยมี เจ้าหน้าที่ที่เป็นพี่เลี้ยงในการปรับความเข้าใจกัน ทุกฝ่ายได้มาพูดคุยกัน มีผู้รู้เห็นเป็นสักขีพยาน น่าจะเป็นประโยชน์ต่อทุกฝ่าย เห็นว่าการนำมาใช้ในระยะเวลาจะประสบความสำเร็จ แต่ทั้งนี้ ต้องใช้เวลา เพราะในพื้นที่มีข้อจำกัดเรื่องการคมนาคม การศึกษา ภาษา เศรษฐกิจของครอบครัว ความร่วมมือของผู้ปกครองและผู้นำท้องถิ่น

พนักงานอัยการ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เนื่องจากกระบวนการยุติธรรมในเชิงลงโทษ นั้น ไม่ได้ส่งผลโดยตรงให้เด็กและเยาวชนซึ่งเป็นผู้กระทำความผิดสามารถกลับเข้าสู่สังคมเพื่อ ดำเนินชีวิตต่อไปได้ อีกทั้งผู้เสียหายเองก็มิได้รับการเยียวยาตามสมควร ทั้งนี้ปัญหาการกระทำ ความผิดของเด็กและเยาวชนส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจากครอบครัวที่ไม่สมบูรณ์ ไม่อบอุ่น การเอาใจใส่ ของผู้ปกครอง ปัญหาด้านเศรษฐกิจ เวลา การดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ นอกจากจะส่งผลดีต่อตัวเด็กและเยาวชนแล้ว ยังช่วยให้ครอบครัว สังคมที่เด็กและเยาวชนอาศัยอยู่ เกิดความเข้าใจเด็กและเยาวชนมากขึ้น และพร้อมที่จะร่วมมือกันช่วยเหลือแก้ไข เยียวยาเด็กและ เยาวชนนั้นๆ

เจ้าหน้าที่ ที่ทำงานอยู่ในสถานพินิจฯ จังหวัดแม่ฮ่องสอน เห็นด้วย เพราะ

- 1) เป็นการแยกเด็กและเยาวชนที่ปัจจัยเสี่ยงน้อย มีโอกาสกลับตัวเป็นคนดี ออกจากกระบวนการ ยุติธรรมปกติ ทำให้เด็กและเยาวชนสามารถที่จะกลับไปอยู่ในชุมชน ในสังคมได้อย่างปกติเร็วขึ้น
- 2) การนำครอบครัว และชุมชนเข้ามา ทำให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง รวมทั้งชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วม ในการดูแลเด็กมากขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม

คณะกรรมการสงเคราะห์เด็กและเยาวชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน เห็นด้วย เพราะ ครอบครัวเป็นสถาบันที่ใกล้ชิดตัวเด็กและเยาวชนที่สุด และพ่อแม่ ผู้ปกครอง เป็นผู้ที่มีความปรารถนาดีแก่เด็กและเยาวชนมากที่สุด การดึงสถาบันครอบครัวเข้ามารับรู้ถึงข้อผิดพลาด หรือ ข้อบกพร่อง จะได้เป็นผู้ที่ดูแลเด็กและเยาวชนได้อย่างใกล้ชิด และหาแนวทางในการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟูเด็กและเยาวชนร่วมกัน เพื่อให้ได้ผลที่ดี ในส่วนของชุมชน เมื่อได้รับรู้ถึงปัญหาจะได้ช่วยกัน

สอดส่องดูแลพฤติกรรมของเด็กและเยาวชน และป้องกันลูกหลานของครอบครัวอื่นๆ ในชุมชนไม่ให้กระทำผิดกฎหมายและถูกดำเนินคดี หากครอบครัวและชุมชนร่วมมือกันในการสอดส่องดูแลบุตรหลานของตนในชุมชนอย่างจริงจัง การแก้ไข บำบัด ฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดก็จะประสบความสำเร็จ

คณะกรรมการสหวิชาชีพประจำสถานพินิจฯ จังหวัดแม่ฮ่องสอน เห็นด้วยเนื่องจากครอบครัวเป็นสถาบันที่ใกล้ชิดกับเด็กและเยาวชนมากที่สุด เป็นพื้นฐานของการเกิดพฤติกรรมต่างๆ ของเด็กและเยาวชน การอบรมดูแล และความเข้าใจของคนในครอบครัวมีส่วนสำคัญต่อการสร้างทัศนคติ และการแสดงพฤติกรรมในเชิงบวกและลดต่อสังคมของเด็กและเยาวชน หากครอบครัวมีการเสริมสร้างทักษะให้มีการจัดการกับปัญหา และการมีทัศนคติ และพฤติกรรมในเชิงบวกน่าจะทำให้เด็กและเยาวชนมีความมั่นคงทางจิตใจ มีความสามารถในการคิด และตัดสินใจแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้ดีขึ้น หากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องให้ความสำคัญ ร่วมมือ และทำอย่างจริงจัง การแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู ยields จะประสบความสำเร็จ

ประเด็นคำถามที่ผู้วิจัยได้สอบถามต่อไป คือ การดำเนินการต่างๆ เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยที่ผ่านมามีปัญหา อุปสรรค ข้อบกพร่อง อะไรบ้าง ควรมีการปรับปรุงแก้ไขส่วนใด อย่างไรบ้าง เพื่อให้เด็กและเยาวชนมีจิตสำนึกที่จะกลับตัวเป็นคนดี ไม่กระทำผิดซ้ำอีก การติดตามดูแลเด็กและเยาวชนหลังจากรับการปล่อยตัว มีการดำเนินการอย่างไรบ้าง ใครเป็นผู้รับผิดชอบบ้าง สามารถช่วยป้องกันไม่ให้เกิดการกระทำผิดซ้ำได้หรือไม่ เพราะอะไร ควรมีการปรับปรุง แก้ไขส่วนใดอย่างไรบ้าง

กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์	ความคิดเห็น
ผู้พิพากษา	การเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยจะมีการอบรมเด็กและเยาวชน พ่อแม่ ผู้ปกครอง การติดตามหลังปล่อยมีจุดประสงค์เพื่อให้เด็กและเยาวชนมีจิตสำนึกที่จะกลับตัวเป็นคนดี ไม่กระทำผิดซ้ำอีกโดยจะดำเนินการตามคำสั่งศาล
พนักงานอัยการ	การติดตามเด็กและเยาวชนหลังปล่อย ควรติดตามในระยะยาว และพบว่า มีข้อบกพร่องที่ยังไม่มีมาตรการที่จะสร้างจิตสำนึกที่ดีของเด็กและเยาวชนในการเกรงกลัวต่อผลของการกระทำผิดที่ตนเองจะได้รับ และไม่มีบทลงโทษที่เด็ดขาดสำหรับพ่อแม่ ผู้ปกครองของเด็กและเยาวชนที่ไม่ดูแลเอาใจใส่บุตรหลานของตน
เจ้าหน้าที่สถานพินิจฯ	การดูแลติดตามเด็กและเยาวชนหลังปล่อย มีนักสังคมสงเคราะห์เป็นผู้ดูแลติดตาม และเป็นกระบวนการที่สามารถช่วยป้องกันการกระทำผิดซ้ำได้ส่วนหนึ่ง เนื่องจากเด็กและเยาวชนยังติดต่อกับสถานพินิจฯ อยู่

กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์	ความคิดเห็น
คณะกรรมการสงเคราะห์ฯ	การดำเนินการติดตามเด็กและเยาวชนหลังปล่อยที่ผ่านมาใช้ระบบคุมประพฤติ และมีกรรมการสงเคราะห์ดูแล ติดตามเด็กและเยาวชนตามที่ศาลมอบหมาย อีกทางหนึ่ง
คณะกรรมการสหวิชาชีพ ประจำสถานพินิจฯ	ในการติดตามเด็กและเยาวชนหลังปล่อยควรมีเครือข่าย หรือกลไกอาสาสมัคร มาร่วมทำงานด้วย

ต่อประเด็นข้างต้นผู้ให้สัมภาษณ์ทั้ง 5 กลุ่ม ได้ให้ข้อมูลและความคิดเห็น ดังนี้ ผู้พิพากษา ไม่มีหน่วยงานที่ติดตามประสานงานกับหน่วยงานราชการที่จะติดตาม ผู้กระทำความผิดที่มีการเปลี่ยนแปลงในทางที่ใดอย่างใดบ้าง เนื่องจากสภาพพื้นที่อยู่ห่างไกลจากตัวเมือง การเดินทางไม่สะดวก

ผู้พิพากษาสมทบ การเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยจะมีการอบรมเด็กและเยาวชน พ่อแม่ ผู้ปกครอง แต่ในส่วนของผู้นำชุมชนเคยเชิญเข้าร่วมอบรม แต่ไม่ได้รับความร่วมมือเท่าที่ควร ในการติดตามดูแลเด็กและเยาวชนหลังการปล่อยตัวมีจุดประสงค์เพื่อให้เด็กและเยาวชน มีจิตสำนึกที่จะกลับตัวเป็นคนดี ไม่กระทำความผิดซ้ำอีก การติดตามดูแล แก้ไข บำบัด พื้นฟูเด็กและเยาวชนหลังจากได้รับการปล่อยตัวจะดำเนินการตามคำสั่งศาล โดยให้สำนักงานคุมประพฤติ จังหวัด และศูนย์ให้คำปรึกษา เป็นหน่วยงานที่ติดตามดูแล แต่ทั้งนี้ในการทำงาน ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ในกระบวนการควรมีการบูรณาการร่วมกัน เช่น การจัดกิจกรรมอบรม กิจกรรมอาสาพาทำดี ไม่ควรแยกกันทำ หรือต่างคนต่างทำ เพราะการแก้ไขปัญหาควรร่วมมือกันทุกฝ่ายดำเนินการ ไปพร้อมๆ กัน ถ้าต่างคนต่างทำจะไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร

พนักงานอัยการ เห็นว่ามาตรการติดตามดูแลเด็กและเยาวชนหลังได้รับการปล่อยตัว เพื่อป้องกันมิให้เด็กและเยาวชนกระทำความผิดซ้ำนั้นยังมีข้อบกพร่องอยู่หลายประการ เช่น การติดตามการดำเนินชีวิต การศึกษา ของเด็กและเยาวชนควรติดตามในระยะยาว มิใช่เฉพาะระยะเวลาที่เด็กและเยาวชนถูกคุมประพฤติเท่านั้น นอกจากนี้ยังไม่มีมาตรการใดๆ ที่จะสร้างจิตสำนึกที่ดีของเด็กและเยาวชนในการเกรงกลัวต่อผลของการกระทำความผิดที่ตนอาจได้รับ อีกทั้งยังไม่มี บทลงโทษที่เด็ดขาดสำหรับพ่อแม่ ผู้ปกครองของเด็กและเยาวชนที่ไม่ดูแลเอาใจใส่ ป้องกันมิให้เด็กและเยาวชนกระทำความผิด

เจ้าหน้าที่ ที่ทำงานอยู่ในสถานพินิจฯ จังหวัดแม่ฮ่องสอน ให้ข้อมูลว่า การดำเนินการเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย เป็นการดำเนินงานในส่วนของ ศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชน ซึ่งมีรูปแบบและกระบวนการอย่างเป็นรูปธรรม ส่วนที่สถานพินิจฯ จังหวัดแม่ฮ่องสอนจะไปร่วมคือ การรับรู้ว่ามีเด็กและเยาวชนในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ที่จะได้รับการปล่อยตัว เพื่อเตรียมดำเนินการในส่วนของการติดตามหลังจากเด็กและเยาวชนได้รับการปล่อยตัวแล้ว และช่วยเหลือ สงเคราะห์ตามสภาพของเด็กและเยาวชนต่อไป

การดูแลติดตามเด็กและเยาวชนหลังปล่อยตัว มีนักสังคมสงเคราะห์เป็นผู้ดูแลติดตาม และจะติดตามดูแลเป็นระยะเวลา 2 ปี โดยกำหนดให้เด็กมาพบนักสังคมสงเคราะห์ตามระยะเวลาที่กำหนด เช่น ทุก 3 เดือน เป็นต้น การติดตามดูแลหลังปล่อยตัวเป็นกระบวนการที่สามารถช่วยป้องกันการกระทำผิดซ้ำได้ส่วนหนึ่ง เนื่องจากเด็กและเยาวชน และผู้ปกครองยังคงมีการติดต่อกับสถานพินิจ อยู่ และหากมีปัญหาอะไรก็สามารถพูดคุยเพื่อแก้ไขปัญหาได้ในระดับหนึ่ง ส่วนปัญหาที่เกิดขึ้นคือ เด็กและเยาวชนมักย้ายที่อยู่ หรือไม่มารายงานตัวตามนัด ทำให้ขาดการติดตามอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ กระบวนการติดตามดูแลหลังปล่อยตัว กฎหมายไม่ได้กำหนดไว้ ทำให้อำนาจในการติดตามไม่มี ปัจจุบันอาศัยการยินยอมจากเด็กและเยาวชน และผู้ปกครองเท่านั้น ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการทำงาน การติดตามดูแลหลังปล่อยตัว จะทำให้เด็กและเยาวชนระมัดระวังตัวในการใช้ชีวิตอยู่ระยะหนึ่งจนกว่าปรับตัวได้ และมีเจ้าหน้าที่คอยให้คำปรึกษาตลอด ควรมีการแก้ไขกฎหมายให้อำนาจในการติดตาม และกำหนดหน้าที่ของบุคลากรให้ชัดเจน

คณะกรรมการสงเคราะห์เด็กและเยาวชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน ให้ข้อมูลว่าการดำเนินการติดตามเด็กและเยาวชนหลังปล่อยตัวที่ผ่านมานอกจากจะใช้ระบบคุมประพฤติแล้ว ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดแม่ฮ่องสอนยังได้มอบหมายให้กรรมการสงเคราะห์ดูแล ติดตาม เด็กและเยาวชนด้วย แล้วนำเสนอรายงานความก้าวหน้าในที่ประชุมเพื่อประเมินเด็กและเยาวชนเป็นรายบุคคล แต่ทั้งนี้หน่วยงานราชการที่รับผิดชอบ เช่น สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน สำนักงานคุมประพฤติมีเจ้าหน้าที่น้อย รวมถึงการคมนาคมในพื้นที่ยากลำบาก เป็นอุปสรรคในการติดตามเด็กและเยาวชนหลังการปล่อยตัว

คณะกรรมการสหวิชาชีพประจำสถานพินิจ จังหวัดแม่ฮ่องสอน ให้ข้อมูลและความคิดเห็นว่าเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดบางรายเป็นความผิดโดยประมาท บางรายเกิดจากความกดดันในชีวิต หรือทำเพื่อประชดครอบครัว ประชดชีวิต การสร้างจิตสำนึกให้แก่เด็กและเยาวชนจึงควรมีการดำเนินการทั้งครอบครัวด้วย ต้องมีการทำงานร่วมกับครอบครัวให้ครอบครัวเข้าใจ มีทักษะ และสามารถดูแลเด็กและเยาวชนได้ การปรับความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัวเป็นสิ่งสำคัญ ที่จะช่วยให้เด็กและเยาวชนมีความรู้สึกว่าเขาเองเป็นที่ต้องการ มีคุณค่า ซึ่งการทำงานร่วมกับชุมชนลำปางสถานพินิจ จะมีภาระหนัก จึงควรมีเครือข่าย หรือกลุ่มอาสาสมัครมาร่วมทำงานด้วย และควรมีการฝึกอบรมให้ความรู้แก่เครือข่าย/อาสาสมัคร เพื่อให้มีหลักการทำงานเป็นไปในแนวทางเดียวกัน

ประเด็นต่อมา ที่ผู้วิจัยได้สอบถาม คือ แนวทาง/ มาตรการในการสงเคราะห์ เพื่อป้องกัน แก้ไข การกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอนต้องมีการปรับเปลี่ยนวิธีการบำบัดฟื้นฟู ฝึกอบรม ตลอดจนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยและการติดตามดูแลหลังการปล่อยตัวอย่างไร จึงสามารถป้องกันแก้ไข ยืดเวลา ฟื้นฟูเด็กและเยาวชนไม่ให้กระทำผิดซ้ำได้ โปรดเสนอแนะ

กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์	ความคิดเห็น
ผู้พิพากษา	การติดตามหลังปล่อยควรมีความต่อเนื่อง และใช้สถานศึกษาเป็นเครื่องมือในการช่วยติดตามกรณีของเด็กและเยาวชนยังอยู่ในระบบการศึกษา กรณีที่เด็กและเยาวชนอยู่นอกสถานศึกษา ก็ส่งเสริมให้ฝึกวิชาชีพ เพื่อนำความรู้ไปประกอบอาชีพ
พนักงานอัยการ	การปรับเปลี่ยนแนวทาง/มาตรการในการสงเคราะห์เพื่อป้องกัน แก้ไข การกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนในพื้นที่ควรมีการปรับให้สอดคล้องกับเด็กและเยาวชนในบริบทด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม
เจ้าหน้าที่สถานพินิจฯ	การสงเคราะห์ที่เหมาะสมกับการป้องกันแก้ไขเด็กและเยาวชนไม่ให้กระทำผิดซ้ำคือการช่วยเหลือให้เด็กและเยาวชนได้ศึกษาเล่าเรียนตามความถนัดและความสนใจ
คณะกรรมการสงเคราะห์ฯ	ควรให้มีการอบรมเด็กและเยาวชน พ่อแม่ ผู้ปกครองก่อนปล่อยตัว เพื่อเตรียมความพร้อมในเรื่องขวัญและกำลังใจ ที่จะอยู่ในสังคม เน้นให้สมาชิกในครอบครัวช่วยกันสอดส่อง ดูแลเด็กและเยาวชน
คณะกรรมการสหวิชาชีพประจำสถานพินิจฯ	ควรสร้างความเข้าใจและเตรียมครอบครัวให้พร้อมก่อนปล่อยตัวเด็กและเยาวชน กลับสู่ครอบครัว ติดตาม ประเมินผล และให้คำปรึกษาแก่เด็กและเยาวชน ผู้ปกครองเป็นระยะๆ

ต่อประเด็นคำถามข้างต้น ผู้ให้สัมภาษณ์แต่ละกลุ่มได้ให้ความเห็นว่า

ผู้พิพากษา เท่าที่ปฏิบัติอยู่ มีความเหมาะสมดี

ผู้พิพากษาสมทบ ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต้องทำงานร่วมกันอย่างจริงจังเพื่อแก้ไข

ปัญหาของเด็กและเยาวชนอย่างแท้จริง การติดตามควรมีความต่อเนื่อง แก้ไขที่พฤติกรรมของเด็กและเยาวชน ไม่ใช่จัดกิจกรรม/โครงการ แค่ 1-2 วัน แล้วจะเปลี่ยนแปลงได้ ในการติดตามเด็กเยาวชนหลังปล่อยตัวควรใช้สถานศึกษาเป็นเครื่องมือในการช่วยติดตาม ควบคุมพฤติกรรม โดยเด็กหรือเยาวชนที่อยู่ในวัยเรียน ยังอยู่ในระบบการศึกษาในโรงเรียน และมีความสนใจในการเรียนอยู่ ก็ส่งเสริมให้กลับไปเรียนหนังสือ โดยหาสถานศึกษาให้ สนับสนุนปัจจัยต่างๆ ที่จำเป็นเกี่ยวกับการเรียน และขอความร่วมมือกับสถานศึกษาในการกำกับ ดูแลพฤติกรรมของเด็กและเยาวชน กรณีที่เด็กและเยาวชนอยู่นอกระบบการศึกษา ก็ส่งเสริมให้ฝึกวิชาชีพ เพื่อนำความรู้ไปประกอบอาชีพต่อไป

พนักงานอัยการ สภาพสังคมในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นสังคมชนบท การปรับเปลี่ยนแนวทาง/มาตรการในการสงเคราะห์เพื่อป้องกัน แก้ไข การกระทำผิดซ้ำของเด็ก และเยาวชนในพื้นที่ควรมีการปรับให้สอดคล้องกับเด็กและเยาวชนในบริบทด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม เด็กและเยาวชนที่กระทำผิดในพื้นที่บางส่วนเป็นชนชาติอื่น หรือเป็นผู้ด้อยโอกาสทางสังคม ดังนั้น การบำบัดฟื้นฟู ฝึกอบรมอย่างไรไม่ให้เป็นการจำกัดสิทธิ และเป็นการละเมิดสิทธิทางสังคมของเด็กและเยาวชน โดยมุ่งเน้นประโยชน์สูงสุดของเด็กและเยาวชนเป็นหลัก ซึ่งจะเป็นการป้องกัน แก้ไข เยียวยา ฟื้นฟูเด็กและเยาวชนไม่ให้กระทำผิดซ้ำได้

เจ้าหน้าที่ ที่ทำงานอยู่ในสถานพินิจฯ จังหวัดแม่ฮ่องสอน การสงเคราะห์ของสถานพินิจฯ จังหวัดแม่ฮ่องสอนที่ผ่านมาเป็นลักษณะของการช่วยเหลือด้านปัจจัย 4 รวมถึงเงิน โดยพิจารณาถึงความจำเป็นที่ต้องได้รับการช่วยเหลือแก่เด็กแต่ละราย เห็นว่า การสงเคราะห์ที่เหมาะสมกับการป้องกันแก้ไขเด็กและเยาวชนไม่ให้กระทำผิดซ้ำคือ การช่วยเหลือให้เด็กและเยาวชนได้ศึกษาเล่าเรียนตามความถนัดและความสนใจ เนื่องจากเด็กและเยาวชนส่วนมากที่กระทำผิดมักไม่ได้เรียนหนังสือ หรือออกจากโรงเรียนก่อนวัยอันควร ทำให้มีเวลาว่าง และขาดการควบคุมจากโรงเรียน เมื่อไม่มีความรู้ การทำงานก็ทำได้แคบและรายได้น้อย อาจนำไปสู่การกระทำผิดได้อีก จึงมองว่าหากเด็กและเยาวชนได้รับการศึกษาตามที่ถนัดและสนใจ จะช่วยให้เด็กและเยาวชนมีโอกาสและทางเลือกในการดำเนินชีวิตต่อไป

คณะกรรมการสงเคราะห์เด็กและเยาวชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน ควรให้มีการอบรมเด็กและเยาวชน พ่อแม่ ผู้ปกครองก่อนปล่อยตัว เพื่อเตรียมความพร้อมในเรื่องขวัญและกำลังใจ ความมั่นคงในจิตใจ ความพร้อมที่จะอยู่ในสังคม ความเข้าใจในกระบวนการติดตามดูแลเด็กและเยาวชนอย่างต่อเนื่อง และควรเน้นไปที่สมาชิกในครอบครัวให้ร่วมมือกันสอดส่อง ดูแลเด็กและเยาวชน ซึ่งครอบครัวเป็นสถาบันที่ใกล้ชิดเด็กและเยาวชนมากที่สุด เห็นว่าสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดแม่ฮ่องสอนน่าจะให้ความรู้ในการดูแลเด็กและเยาวชนให้กับประชาชนในแต่ละชุมชนอย่างสม่ำเสมอ เป็นการแก้ไขปัญหาที่ต้นเหตุ

คณะกรรมการสหวิชาชีพประจำสถานพินิจฯ จังหวัดแม่ฮ่องสอน ควรศึกษาทำความเข้าใจบริบทของสังคมและวัฒนธรรมของเด็กและเยาวชน และครอบครัวก่อน การสร้างความเข้าใจและเตรียมครอบครัวให้พร้อมก่อนปล่อยตัวเด็กและเยาวชนกลับสู่ครอบครัว มีการติดตามและประเมินครอบครัวของเด็กและเยาวชนเป็นระยะๆ ให้คำปรึกษาและเสริมแรงด้านบวกให้สมาชิกในครอบครัว และตัวเด็กและเยาวชนเป็นระยะๆ มีการประเมินชุมชนของเด็กและเยาวชนเพื่อเป็นแนวทางในการจัดการ ปรับเปลี่ยนวิธีการบำบัด ฟื้นฟูให้เด็ก เยาวชน และครอบครัวมีส่วนร่วมในการวางแผนบำบัด ฟื้นฟู เพื่อรับรู้ความต้องการซึ่งกันและกัน และมีการ

ตรวจวิเคราะห์จากแพทย์ในกรณีที่สงสัยว่าการกระทำผิดอาจมีสาเหตุจากจิตเวช ซึ่งต้องใช้การรักษาทางการแพทย์เข้าช่วยในการบำบัดด้วย นอกจากนี้ควรจัดให้มีกิจกรรม โปรแกรมครอบครัวสัมพันธ์เพื่อเสริมสร้างให้สถาบันครอบครัวเป็นภูมิคุ้มกันในการป้องกันไม่ให้เกิดการกระทำผิดซ้ำอีก

ประเด็นคำถามต่อมา คือ สภาพสังคม วัฒนธรรมในแต่ละพื้นที่ มีผลต่อวิธีการที่ใช้ในการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟูเด็กและเยาวชนหรือไม่ อย่างไรบ้าง

กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์	ความคิดเห็น
ผู้พิพากษา	มีผล เนื่องจากแต่ละสังคม มีความแตกต่างกันในด้านวิถีชีวิต การจะแก้ไขเด็กและเยาวชนต้องมีความสอดคล้องกับสภาพสังคมนั้นๆ
พนักงานอัยการ	ความแตกต่างทางวิถีชีวิต ความหลากหลายทางวัฒนธรรมของเด็กและเยาวชนมีผลต่อการกำหนดแนวทางการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู ซึ่งต้องกำหนดให้สอดคล้องกับบริบททางสังคม วัฒนธรรมเพื่อเป็นการสร้างการยอมรับในการเข้ารับการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู
เจ้าหน้าที่สถานพินิจฯ	มีผล เพราะถึงแม้ว่าจะแก้ไข บำบัด ฟื้นฟูแล้ว แต่หากเด็กและเยาวชนกลับไปอยู่ในสภาพแวดล้อม วัฒนธรรมที่เอื้อให้เด็กและเยาวชนกระทำผิดได้ เด็กและเยาวชนก็มีโอกาสที่จะกระทำผิดซ้ำได้อีก
คณะกรรมการสงเคราะห์ฯ	มีผล และควรนำวัฒนธรรม ประเพณีของแต่ละสังคมมาปรับใช้กับ โปรแกรมแก้ไข บำบัด ฟื้นฟูเด็กและเยาวชนแต่ละราย
คณะกรรมการสหวิชาชีพ ประจำสถานพินิจฯ	มีผล เนื่องจากวัฒนธรรมของแต่ละชาติพันธุ์แตกต่างกัน วัฒนธรรมบางอย่างเป็นเรื่องปกติของกลุ่มชาติพันธุ์ แต่ขัดกับกฎหมาย

ผู้ให้สัมภาษณ์ทั้ง 5 กลุ่ม ได้แสดงความเห็นดังนี้

ผู้พิพากษา เห็นว่า มีผลอย่างยิ่ง หากสังคมในหมู่บ้านให้ความสนใจเด็กและเยาวชนที่ดีแล้ว จะทำให้เด็กและเยาวชนกระทำผิดน้อยลง ดังนั้นจึงควรมุ่งเน้นไปที่ความอบอุ่นของครอบครัวเด็กและเยาวชน และสังคมในหมู่บ้านก่อนเป็นลำดับแรกจะช่วยให้การกระทำผิดของเด็กน้อยลง

ผู้พิพากษาสมทบ เห็นว่ามีผล เนื่องจากแต่ละสังคม แต่ละวัฒนธรรม มีความแตกต่างกันในด้านวิถีชีวิต การจะแก้ไขเด็กและเยาวชนให้ได้ผลดี ต้องมีความสอดคล้องกับสภาพสังคมนั้นๆ มิฉะนั้นก็จะเป็นการแก้ไขที่ไม่ตรงจุด

พนักงานอัยการ เห็นว่า สภาพสังคม วัฒนธรรมในแต่ละพื้นที่มีผลต่อวิธีการในการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟูเด็กและเยาวชน กล่าวคือ ความแตกต่างทางวิถีชีวิต ความหลากหลาย

ทางวัฒนธรรมของเด็กและเยาวชนมีผลต่อการกำหนดแนวทางการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู ผู้ที่กำหนดแนวทางจะต้องคำนึงถึงความแตกต่างดังกล่าว เพื่อให้สอดคล้องกับบริบททางสังคม และวัฒนธรรมของเด็กและเยาวชนให้มากที่สุด เพื่อเป็นการสร้างความพึงพอใจ การยอมรับในการเข้ารับบริการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู ของเด็กและเยาวชน และจะเป็นการป้องกันแก้ไขไม่ให้เด็กและเยาวชนหวนกลับมากระทำผิดซ้ำอีก

เจ้าหน้าที่ ที่ทำงานอยู่ในสถานพินิจฯ จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีความเห็นว่า มีผลอย่างยิ่ง เพราะแม้ว่าจะทำการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟูอย่างไร แต่หากเด็กและเยาวชนกลับไปอยู่ในสภาพแวดล้อม วัฒนธรรมที่เอื้อให้เด็กและเยาวชนกระทำผิดได้ เด็กและเยาวชนก็มีโอกาสที่จะกระทำผิดซ้ำได้อีก แต่ผู้อำนวยการสถานพินิจฯ เห็นว่า ไม่มีผล หากรู้สภาพปัญหาของเด็กและเยาวชนแต่ละราย และสามารถเสริมทักษะชีวิตให้เด็กและเยาวชน เพื่อให้ใช้ชีวิตอยู่ในสังคม วัฒนธรรมที่แตกต่างได้

คณะกรรมการสงเคราะห์เด็กและเยาวชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน เห็นว่า มีผล เนื่องจากสภาพสังคมในจังหวัดแม่ฮ่องสอนมีความหลากหลายของชาติพันธุ์ และชาติพันธุ์ต่างๆ มีวัฒนธรรมของตนเอง มีวิถีคิด ทักษะคิด หรือการอบรมเลี้ยงดูเด็กและเยาวชนแตกต่างกัน ควรนำมาปรับใช้กับโปรแกรมแก้ไข บำบัด ฟื้นฟูเด็กและเยาวชนแต่ละรายให้สอดคล้องกับสภาพ วัฒนธรรมของแต่ละรายด้วย

คณะกรรมการสหวิชาชีพประจำสถานพินิจฯ จังหวัดแม่ฮ่องสอน เห็นว่า มีผล เนื่องจากวัฒนธรรมของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์มีความแตกต่างกัน จึงมีทัศนคติไม่เหมือนกัน วัฒนธรรมบางอย่างจะเป็นเรื่องปกติของกลุ่มชาติพันธุ์ แต่เป็นเรื่องผิดกฎหมาย ซึ่งหลายคนไม่ทราบและไม่เข้าใจว่าเพราะเหตุใด

ประเด็นคำถามที่ได้สอบถามต่อไป คือ การหาแนวทางการป้องกัน แก้ไขการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนที่สอดคล้องกับสภาพสังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจในพื้นที่ จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีความสำคัญหรือไม่ อย่างไร และควรเป็นไปในทิศทางใด

กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์	ความคิดเห็น
ผู้พิพากษา	มีความสำคัญ เพราะจังหวัดแม่ฮ่องสอนมีความหลากหลายทางสังคม ในแต่ละพื้นที่ที่มีความแตกต่างในด้านวัฒนธรรม ความคิด วิถีชีวิตความเป็นอยู่ ควรใช้ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต ความเชื่อต่างๆ มาเป็นสื่อกลางเพื่อใช้ในการป้องกัน แก้ไขการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน

กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์	ความคิดเห็น
พนักงานอัยการ	มีความสำคัญ เนื่องจากจังหวัดแม่ฮ่องสอนมีความหลากหลายทางสังคม วัฒนธรรม ประชากรส่วนใหญ่มีหลายชนชาติ การกำหนดแนวทางป้องกัน แก้ไขการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน ต้องกำหนดทิศทางให้สอดคล้องกับฐานะทางเศรษฐกิจ ครอบครัว และสภาพสังคม วัฒนธรรมของเด็กและเยาวชน
เจ้าหน้าที่สถานพินิจฯ	มีความสำคัญอย่างยิ่ง การป้องกันแก้ไขการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนควรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบำบัด แก้ไขด้วย และควรหาแนวทางที่สอดคล้องกับสภาพสังคม วัฒนธรรม และวิถีชีวิตของแต่ละชุมชนไป
คณะกรรมการสงเคราะห์ฯ	มีความสำคัญ เนื่องจากสภาพสังคมและวัฒนธรรมในจังหวัดแม่ฮ่องสอนมีความแตกต่างกันมาก เป็นเอกลักษณ์ทางสังคมที่มีความหลากหลาย โปรแกรมการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูอย่างหนึ่งอาจใช้ได้กับกลุ่มวัฒนธรรมหนึ่ง แต่อาจใช้ไม่ได้กับอีกกลุ่มวัฒนธรรมหนึ่ง ดังนั้นจึงต้องนำมาปรับใช้ให้สอดคล้องกับแต่ละสังคม และชุมชน
คณะกรรมการสหวิชาชีพ ประจำสถานพินิจฯ	มีความสำคัญ และเพื่อสร้างความเข้าใจที่ตรงกันและเกิดแนวปฏิบัติร่วมกัน ควรมีการศึกษาซึ่งกันและกัน เพื่อปรับทัศนคติ ลดความเข้าใจผิด มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันระหว่างวัฒนธรรม เพื่อหาจุดร่วมเดียวกันในการป้องกัน แก้ไขพฤติกรรมของเด็กและเยาวชน

ผู้ให้สัมภาษณ์ ได้ให้ความคิดเห็นดังนี้

ผู้พิพากษาให้ความเห็นว่า มีความสำคัญมาก เพราะพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีความหลากหลายของชนเผ่า ในแต่ละพื้นที่ที่มีความแตกต่างในด้านวัฒนธรรม ความคิด วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ ทั้งนี้หน่วยงานภาครัฐต้องรับผิดชอบในการกำกับดูแล โดยอาศัยภาคสังคม และครอบครัวเข้ามามีส่วนร่วมอย่างจริงจัง ควรมีการปลูกฝังความคิด สำนึกที่รับผิดชอบ ความอบอุ่นในครอบครัว เมื่อเด็กและเยาวชนได้รับการเอาใจใส่ที่ดีแล้ว ความประพฤติที่จะออกนอกกลุ่มนอกทางย่อมเกิดขึ้นน้อย

ผู้พิพากษาสมทบมีความ เห็นว่า มีความสำคัญเช่นกัน โดยให้เหตุผลว่า เนื่องจากพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีความหลากหลายทางสังคมค่อนข้างมาก แต่ละชนเผ่ามีวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน รวมทั้งมีภูมิประเทศที่ต่างจากพื้นที่อื่นๆ มีการคมนาคมที่ค่อนข้างลำบาก ใช้เวลาในการเดินทาง ควรใช้วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต ความเชื่อต่างๆ มาเป็นสื่อกลางเพื่อใช้ในการป้องกัน แก้ไขการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน เพราะสิ่งเหล่านี้ยังมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของเด็กและเยาวชนเหล่านั้นอยู่มาก ต้องให้โอกาสเด็กและเยาวชนมีส่วนร่วมในการร่วมคิด ร่วมทำร่วมรับผิดชอบกับชุมชนที่พวกเขาอาศัยอยู่ ในลักษณะการอาสางาน ซึ่งจะช่วยให้สังคม ชุมชนยอมรับในตัวของเด็กและเยาวชนมากขึ้น

ในส่วนของพนักงานอัยการให้ความเห็นว่า แนวทางการป้องกัน แก้ไขการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนที่สอดคล้องกับสภาพสังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากจังหวัดแม่ฮ่องสอนมีความหลากหลายทางสังคม วัฒนธรรม ประชากรส่วนใหญ่มีหลายชนชาติทั้งกระเหรี่ยง ไทยใหญ่ มูเซอ ลีซอ ฯลฯ ดังนั้น ขนบธรรมเนียม ประเพณีต่างๆ จะแตกต่างกัน รวมถึงภูมิประเทศของจังหวัดแม่ฮ่องสอน มีเส้นทางการคมนาคมที่ลำบาก ใช้เวลาในการเดินทางนาน การกำหนดแนวทางป้อง แก้ไขการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน ต้องกำหนดทิศทางให้สอดคล้องกับงบประมาณของหน่วยงานฐานะทางเศรษฐกิจ ครอบครัว และสภาพสังคม วัฒนธรรมของเด็กและเยาวชนให้มีความสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกันทั้งการทำงานเชิงรุก และเชิงรับ กล่าวคือ เชิงรุก ได้แก่ การออกไปเผยแพร่ให้ความรู้กับเด็กและเยาวชน ครอบครัว ชุมชน เกี่ยวกับกฎหมายต่างๆ ซึ่งต้องอาศัยงบประมาณจากภาครัฐซึ่งมีจำกัด ผู้ปฏิบัติงานควรวิเคราะห์สภาพปัญหาของชุมชนที่มีความเสี่ยงมากที่สุด และเห็นควรเข้าไปป้องกันปัญหาก่อน ส่วนเชิงรับ ได้แก่ การแก้ไขเยียวยา พี่นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด จะต้องกำหนดแนวทางที่สอดคล้องกับสภาพสังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจของครอบครัวเด็กและเยาวชนให้มีทิศทางที่ผู้ปฏิบัติจะสามารถกระทำได้มากที่สุด

เจ้าหน้าที่ ที่ทำงานอยู่ในสถานพินิจฯ จังหวัดแม่ฮ่องสอน เห็นว่า มีความสำคัญอย่างยิ่ง กระบวนการสุดท้ายของการแก้ไข บำบัด พี่นฟู คือต้องคืนเด็กและเยาวชนกลับสู่ชุมชนสังคมเดิม ดังนั้น การป้องกันแก้ไขการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน จึงควรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบำบัด แก้ไขด้วย เพื่อพิจารณาว่าชุมชนมีปัจจัยอะไรหรือไม่ ที่จะทำให้เด็กและเยาวชนกลับไปกระทำผิดซ้ำอีก จะได้ทำความเข้าใจกับชุมชนให้เหมาะสมต่อไป และในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม และมีชนเผ่าถึง 7 ชนเผ่า ควรหาแนวทางป้องกัน แก้ไขที่สอดคล้องกับสภาพสังคม วัฒนธรรม และวิถีชีวิตของแต่ละชุมชนไป แต่ผู้อำนวยการสถานพินิจฯ มีความเห็นว่า ไม่มีความจำเป็นที่จะหาแนวทางป้องกัน แก้ไขให้สอดคล้องกับสภาพสังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ เพราะสิ่งเหล่านี้เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา เห็นว่าควรเน้นไปที่สภาพปัญหา การปรับตัว และการเสริมสร้างทักษะชีวิตของเด็กและเยาวชนมากกว่า

คณะกรรมการสงเคราะห์เด็กและเยาวชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน เห็นว่า มีความสำคัญ เนื่องจากสภาพสังคมและวัฒนธรรมในจังหวัดแม่ฮ่องสอนมีความแตกต่างกันมาก เป็นเอกลักษณ์ทางสังคมที่หลากหลาย เช่นสังคมคนไทยใหญ่ ม้ง ลีซอ มูเซอ ฯลฯ ดังนั้น โปรแกรมการแก้ไข บำบัด พี่นฟูอย่างหนึ่งอาจใช้ได้สำหรับกลุ่มวัฒนธรรมหนึ่ง และอาจใช้ไม่ได้

สำหรับกลุ่มวัฒนธรรมหนึ่ง การจะป้องกัน แก้ไขการกระทำผิดซ้ำจึงควรศึกษาวิถีชีวิต สังคมและวัฒนธรรมของเด็กและเยาวชนนั้นๆ และนำไปปรับใช้ให้สอดคล้อง

คณะกรรมการสหวิชาชีพประจำสถานพินิจฯ จังหวัดแม่ฮ่องสอน เห็นว่ามีความสำคัญ เพื่อสร้างความเข้าใจที่ตรงกันและเกิดแนวปฏิบัติร่วมกัน ควรมีการศึกษาซึ่งกันและกัน เสริมความรู้และชี้แจงทำความเข้าใจเพื่อปรับทัศนคติ ลดความเข้าใจผิด และช่วยให้เข้าใจกัน ไม่ละเมิดกฎระเบียบของกันและกัน ทั้งกฎหมาย กฎของชุมชน หรือหมู่บ้าน การสื่อสารซึ่งกันและกัน จึงเป็นเรื่องสำคัญ และภาษาที่แต่ละชาติพันธุ์จะเข้าใจก็มีส่วนจำเป็นที่ต้องเรียนรู้ และสื่อความหมายให้ตรงกับกฎหมายที่มีอยู่ เจ้าหน้าที่ที่เรียนรู้ชาวบ้าน และชุมชน ชุมชนได้ความรู้จากเจ้าหน้าที่ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันระหว่างวัฒนธรรม การหาจุดร่วมเดียวกันจะช่วยในการป้องกัน แก้ไขพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนได้

ประเด็นต่อมาที่ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ คือ แนวทาง/ ทิศทาง ตามข้อ 7 สามารถนำมาปฏิบัติให้เกิดผลได้หรือไม่ เพราะอะไร

กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์	ความคิดเห็น
ผู้พิพากษา	สามารถนำมาปฏิบัติได้ โดยทุกฝ่ายต้องร่วมมือกันอย่างจริงจังจากหน่วยงานทุกฝ่าย
พนักงานอัยการ	สามารถนำมาปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายได้โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานภาครัฐ ภาคประชาชนในพื้นที่นั้นให้การส่งเสริม สนับสนุน
เจ้าหน้าที่สถานพินิจฯ	สามารถนำมาปฏิบัติได้ในระดับหนึ่ง โดยต้องเสริมสร้างทักษะให้กับเด็กและเยาวชน ผู้ปกครอง ให้ความรู้ด้านกฎหมายแก่ชุมชน และแต่ละฝ่ายให้ความร่วมมือร่วมใจกัน
คณะกรรมการสงเคราะห์ฯ	สามารถปฏิบัติให้เกิดผลได้ หากทุกฝ่ายเห็นความสำคัญ และร่วมมือกันนำไปปรับใช้ให้สอดคล้อง และเหมาะสม
คณะกรรมการสหวิชาชีพประจำสถานพินิจฯ	หากชุมชนมีความเข้มแข็ง มีการวางแผนร่วมกันประเมินปัญหาเด็กและเยาวชนในชุมชน โดยเอาสังคมและวัฒนธรรมของแต่ละชุมชนมาพิจารณาไปด้วย ก็จะสามารแก้ไขปัญหของเด็กและเยาวชนได้ตามแนวทาง

ผู้ให้สัมภาษณ์ทั้ง 5 กลุ่ม ได้แสดงความคิดเห็น ดังนี้

ผู้พิพากษา เชื่อว่าสามารถนำมาใช้ได้จริง หากหน่วยงานภาครัฐทุกฝ่ายให้ความสำคัญ และปฏิบัติอย่างจริงจัง เช่น สถานพินิจฯ สำนักงานคุมประพฤติ ฝ่ายปกครอง ครอบครัวและชุมชน

ผู้พิพากษาสมทบ เห็นว่า สามารถนำมาปฏิบัติได้เช่นกัน โดยทุกฝ่ายต้องเข้าใจในวัตถุประสงค์ เป้าหมายของการทำ และต้องทำอย่างจริงจัง มุ่งให้เกิดผล เชื่อว่าในระยะแรกต้องพบปัญหา/อุปสรรคในการทำงาน แต่ควรจะใช้ปัญหา/อุปสรรคนั้นๆ เป็นข้อมูลเพื่อจะหาแนวทางแก้ไขใหม่ จนกว่าจะลงตัว แต่ที่ผ่านมาเมื่อพบปัญหา/อุปสรรคแล้ว มักจะใช้เป็นข้ออ้างว่าไม่สามารถจะดำเนินงานต่อไปได้อีก

พนักงานอัยการให้ความเห็นว่า แนวทางที่กล่าวมาข้างต้น จะสามารถนำมาปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายได้จะต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานภาครัฐ ภาคประชาชนในพื้นที่นั้น ให้การส่งเสริม และสนับสนุนการทำงานของหน่วยงาน เพราะการทำงาน ดังกล่าวจะต้องอาศัยครอบครัว และชุมชนเป็นส่วนสำคัญในการร่วมป้องกัน แก้ไขปัญหาของเด็ก และเยาวชนที่กระทำผิด ไม่ให้กลับมากระทำผิดซ้ำได้อีก เนื่องจากหน่วยงานเป็นเพียงผู้ให้ความรู้ และกำหนดแนวทางในการแก้ไข แต่ท้ายที่สุดการคืนเด็กและเยาวชนกลับสู่ครอบครัว และสังคม ถือเป็นมาตรการสูงสุดในการแก้ไข เยียวยา พี่นฟูเด็กและเยาวชน

เจ้าหน้าที่ ที่ทำงานอยู่ในสถานพินิจฯ จังหวัดแม่ฮ่องสอน เห็นว่า สามารถนำมาปฏิบัติให้เกิดผลได้ในระดับหนึ่ง เนื่องจากต้องยอมรับว่าชุมชนต่างก็มีวัฒนธรรมที่สืบทอด และยอมรับกัน ในชุมชนมาเป็นระยะเวลาานาน ซึ่งบางครั้งวัฒนธรรมนั้นก็ขัดกับกฎหมาย การที่จะเปลี่ยนแปลง วัฒนธรรมของชุมชนจึงเป็นเรื่องยาก แนวทางที่ทำได้คือ การเสริมสร้างทักษะให้กับเด็กและ เยาวชน และผู้ปกครอง ทำความเข้าใจกับชุมชนเรื่องกฎหมาย (ให้ความรู้) และแต่ละฝ่ายให้ความร่วมมือร่วมกัน

คณะกรรมการสงเคราะห์เด็กและเยาวชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน มีความเห็นว่า สามารถปฏิบัติให้เกิดผลได้ หากทุกฝ่ายเห็นความสำคัญและร่วมมือกันนำไปปรับใช้ให้สอดคล้องและเหมาะสม

คณะกรรมการสหวิชาชีพประจำสถานพินิจฯ จังหวัดแม่ฮ่องสอน เห็นว่า หากชุมชนมีความเข้มแข็ง มีการวางแผนร่วมกัน ประเมินปัญหาเด็กและเยาวชนในชุมชน ยอมรับความจริง และร่วมกันแก้ไขปัญหา ป้องกันเหตุก่อนเกิด โดยเอาสังคมและวัฒนธรรมของแต่ละชุมชนมาพิจารณาร่วมด้วย จะทำให้เห็นสภาพปัญหาและแนวทางป้องกันแก้ไขชัดเจนขึ้น และชุมชนเองมีส่วนร่วมรับรู้ปัญหาของชุมชน เห็นความสำคัญและเห็นว่าการช่วยกันเฝ้าระวัง ดูแลช่วยเหลือจะเป็นผลประโยชน์แก่ตนเอง และส่วนรวมด้วย อย่างน้อยหากเกิดปัญหาในครอบครัว ชุมชนก็สามารถจะแก้ไขหรือหาหน่วยงานที่ร่วมแก้ไขได้ก่อนที่จะเกิดการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน